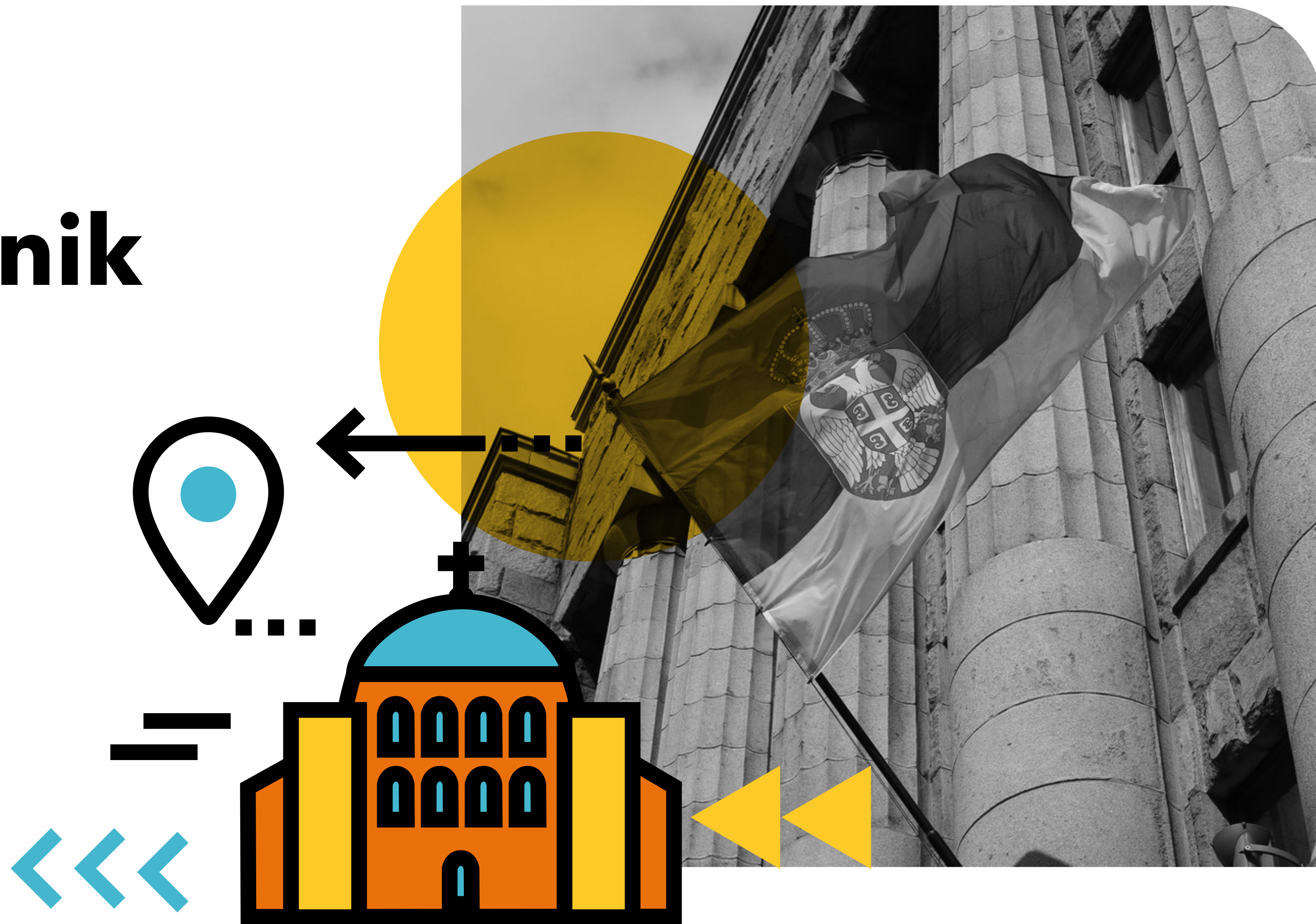

Serbia

Przewodnik po rynku

 KUKE
Grupa PFR

Spis treści

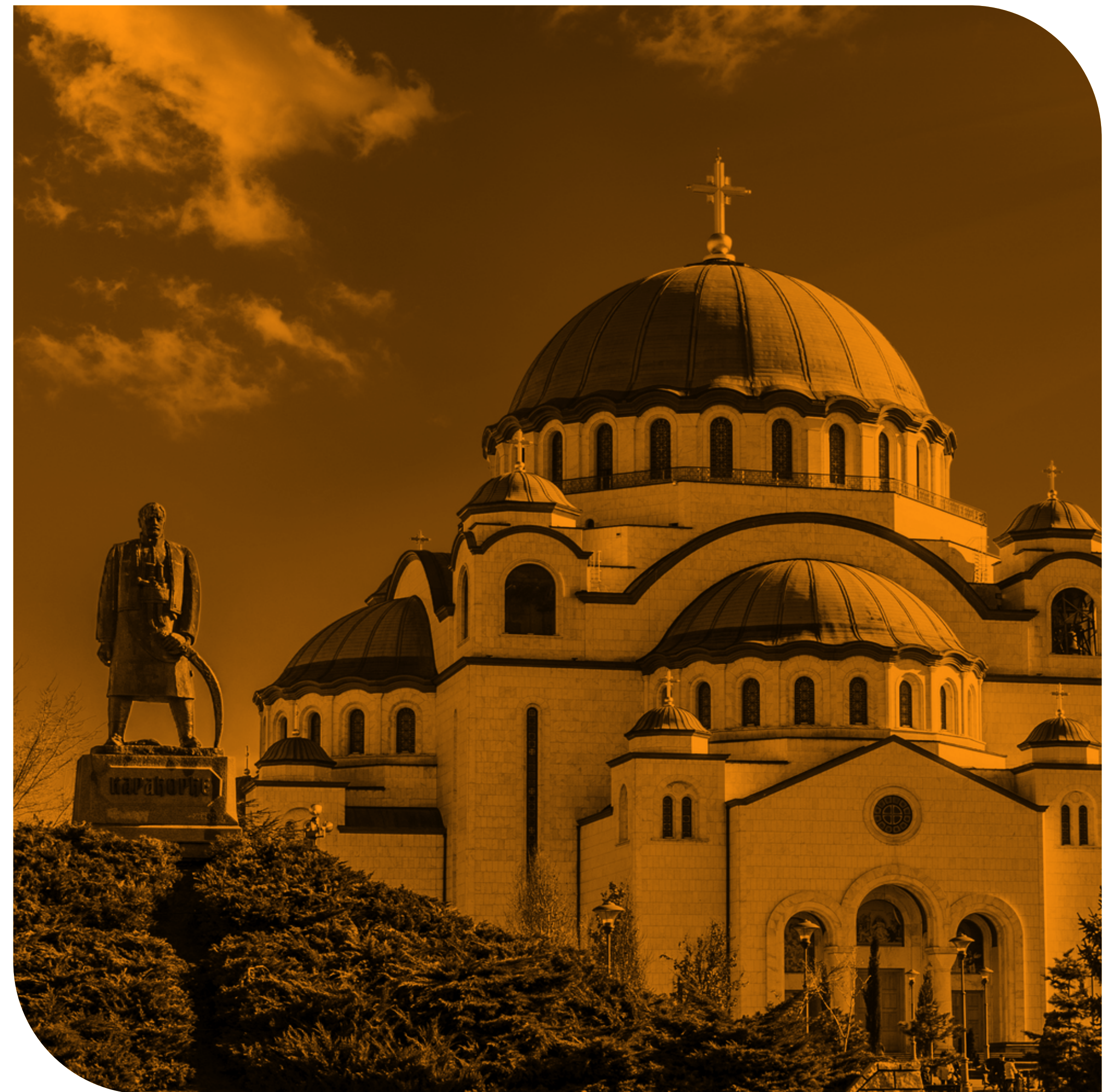
Zanim podejmiesz współpracę z kontrahentem z Serbii.	3
Warto wiedzieć	4
Ważne uwagi dotyczące zawierania i realizacji umów	7
Formy działalności przedsiębiorców	8
Kontrahent nie zapłacił - windykacja polubowna	9
Inne czynności windykacji polubownej	10
Odsetki za zwłokę	11
Termin przedawnienia roszczeń o zapłatę	12
Postępowanie sądowe	13
Rodzaje postępowań sądowych i związane z nimi koszty	14
Postępowanie egzekucyjne	15
Postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne	16
Główni uczestnicy postępowania upadłościowego	17
Wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego	18

Zanim podejmiesz współpracę z kontrahentem z Serbii

Zweryfikuj kontrahenta

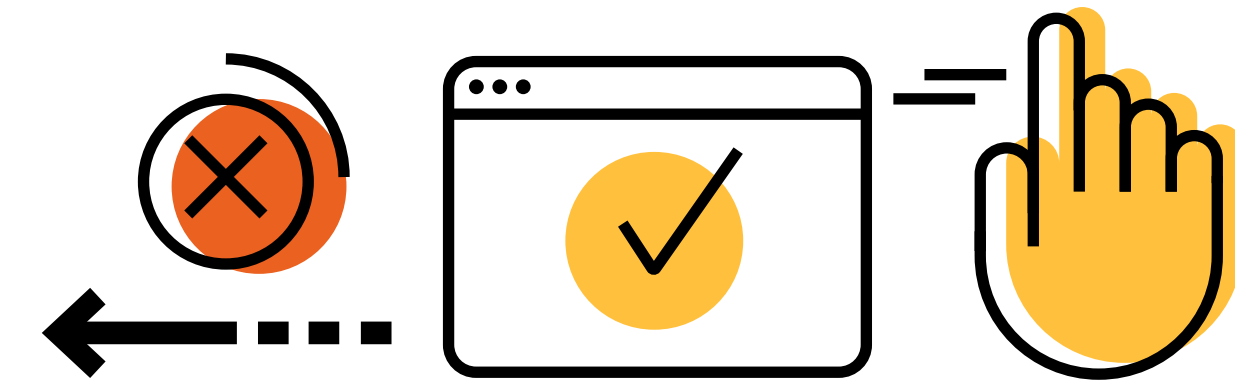
Na etapie podejmowania współpracy z kontrahentem konieczne jest zachowanie ostrożności i dokładna jego weryfikacja w oficjalnych państwowych rejestrach:

- w **Agencji Rejestrów Podmiotów Gospodarczych Serbii** (odpowiednik polskiego KRS),
- w **Агенција за привредне регистре (Матични број)** poprzez weryfikację numeru identyfikacyjnego lub nazwy przedsiębiorstwa (niestety rejestr przedsiębiorstw prowadzony jest tylko w języku serbskim).

Warto wiedzieć

- Dokumenty należy przetłumaczyć na język serbski. Oficjalnie używane są zarówno serbska cyrylica, jak i alfabet łaciński. Ponadto postępowanie sądowe może być prowadzone w języku mniejszości narodowej, jeżeli język ten jest używany urzędowo w sądzie.
- Warto pamiętać, że w Serbii istnieją rygorystyczne regulacje dotyczące windykacji należności od konsumentów. Istotne są przepisy dotyczące ochrony konsumentów, szczególnie dotyczące ochrony danych osobowych. W branży windykacyjnej B2C zabrania się kontaktowania z dłużnikami konsumenckimi bez uzyskania wyraźnej pisemnej zgody. Przy windykacji należności B2B kontakt z dłużnikami nie podlega tym ograniczeniom.
- Serbia jest zależna energetycznie od Rosji, dlatego nie nakłada na Rosję unijnych sankcji. Postęp w procesie przystąpienia do UE utrudniają obawy dotyczące praworządności, statusu Kosowa i powiązań z Rosją.

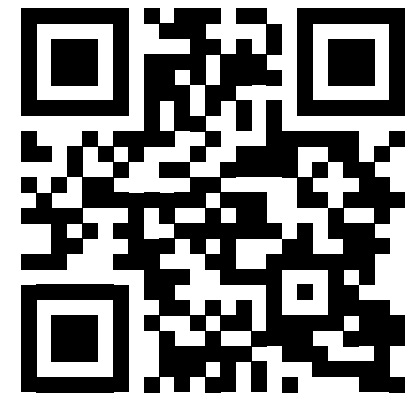

- Innymi problemami są powolne postępowania sądowe, kontrole celne, korupcja, brak przejrzystości w rządzie. Należy również zwrócić uwagę na znaczny udział szarej strefy, który wyniósł 20% PKB w 2021 r. i 14% zatrudnienia w III kwartale 2022 r.

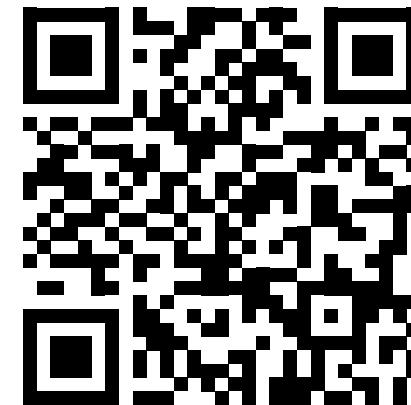
Portale internetowe do weryfikacji kontrahentów

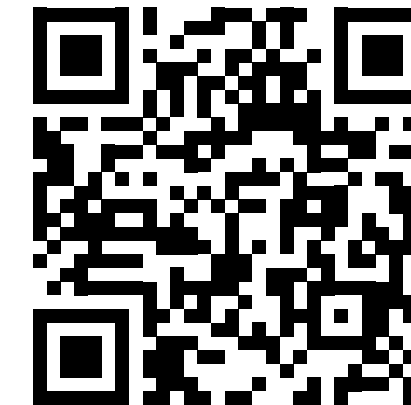
Tutaj znajdziesz stronę rządową Serbii, na której zgromadzone są najważniejsze instytucje państwowe

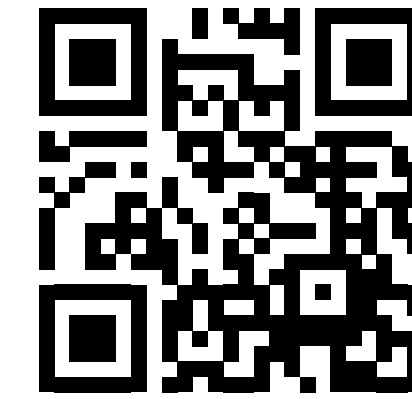
Tutaj znajdziesz stronę Agencji Rozwoju Serbii (RAS)

Tutaj znajdziesz stronę Agencji Rejestru Gospodarczego

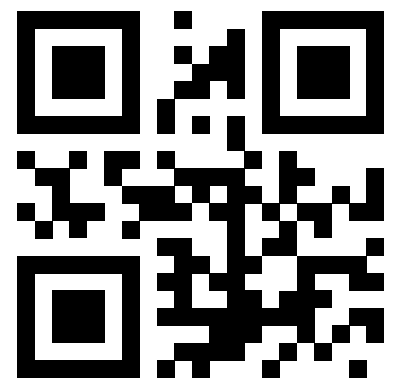

Tutaj znajdziesz stronę Agencji ds. Walki z Korupcją

Tutaj znajdziesz stronę Komisji Ochrony Konkurencji

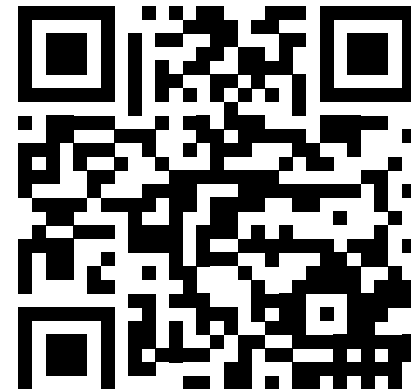
Instytucje i organizacje gospodarcze:

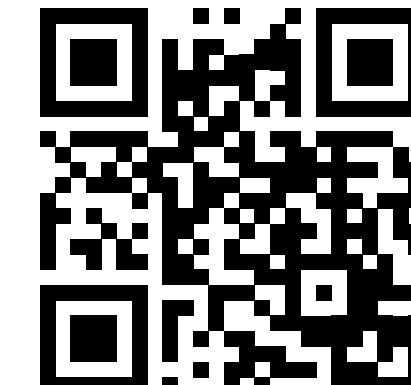
Tutaj znajdziesz stronę Rady Inwestorów Zagranicznych

Tutaj znajdziesz stronę Izby Gospodarczej Serbii

Tutaj znajdziesz stronę sektora rolno-spożywczego

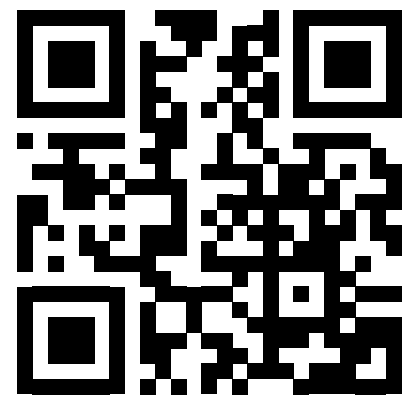

Tutaj znajdziesz stronę wyszukiwarki firm z branży meblarskiej

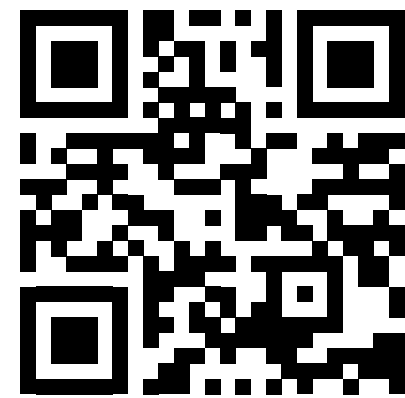

Tutaj znajdziesz stronę wyszukiwarki firm z branży budowlanej

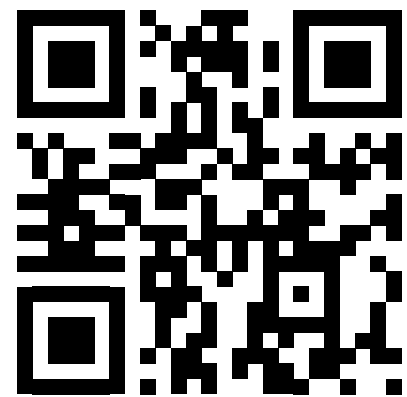
Inne wyszukiwarki firm:

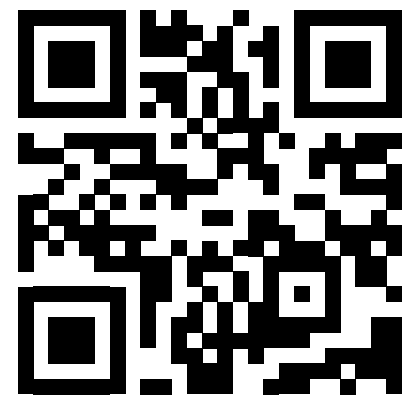
Tutaj znajdziesz stronę
<https://yellowpages.rs>

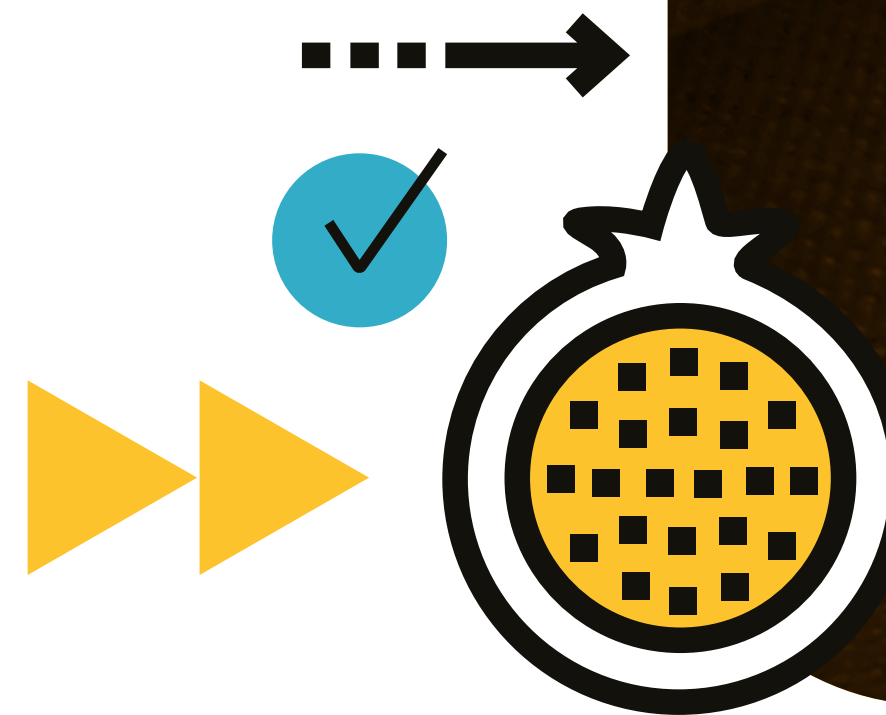
Tutaj znajdziesz stronę
<https://novamedia.rs/en/>

Tutaj znajdziesz stronę
<https://portal-srbija.com>

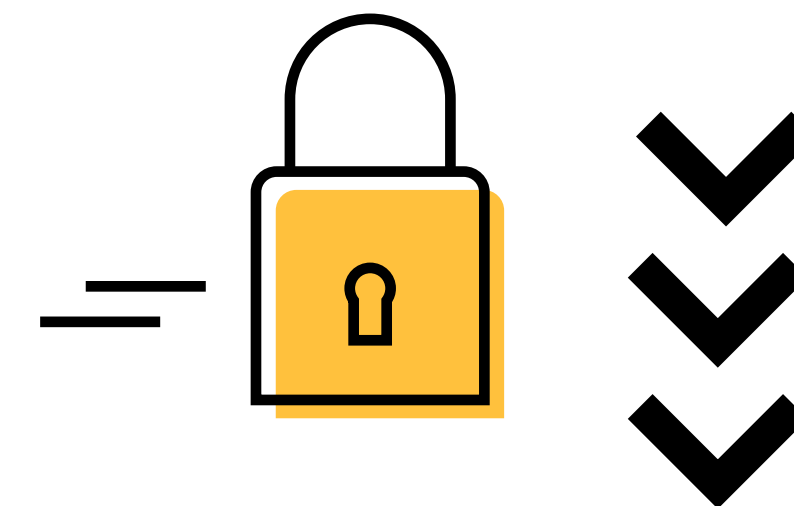
Tutaj znajdziesz stronę
<https://companywall.rs>

Ważne uwagi dotyczące zawierania i realizacji umów

Przy podpisywaniu kontraktu rekomendujemy:

- zawarcie pisemnej umowy podpisanej przez osoby umocowane do reprezentacji,
- właściwe opisanie przedmiotu umowy,
- precyzyjne określenie praw i obowiązków stron, warunków dostaw oraz warunków i terminów płatności,
- ustalenie ceny albo wskazanie podstawy do jej wyliczenia,
- określenie terminu trwania umowy (data, warunki jej zakończenia),
- zastrzeżenie, że w przypadku rozwiązania umowy lub upływu terminu jej obowiązywania, strony zobowiązują się do wykonania obowiązków powstałych w czasie jej trwania,
- świadomy wybór sądu oraz prawa.

Dodatkowe dokumenty niezbędne do kontraktu to:

- zamówienia,
- faktury eksportowe (warto rozważyć wystawienie faktur w dwóch językach z zastosowaniem języka serbskiego),
- dokumenty przewozowe,
- dokumenty celne.

Wszystkie dokumenty handlowe muszą być spójne z zapisami kontraktu!

Rekomendujemy podpisanie kontraktu w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, ponieważ niezbędne są oryginały - jeden egzemplarz dla klienta, jeden dla kontrahenta.

Formy działalności przedsiębiorców

W Serbii istnieją cztery podstawowe formy prowadzenia działalności gospodarczej:

- **spółka z ograniczoną odpowiedzialnością** (d.o.o., društvo sa ograničenom odgovornošću),
- **spółka akcyjna** (a.d., akcionarsko društvo),
- **spółka jawna** (o.d., generalno partnerstvo),
- **spółka komandytowa** (k.d., ograničeno partnerstvo).

Kontrahent nie zapłacił – windykacja polubowna

Sposoby na odzyskanie należności:

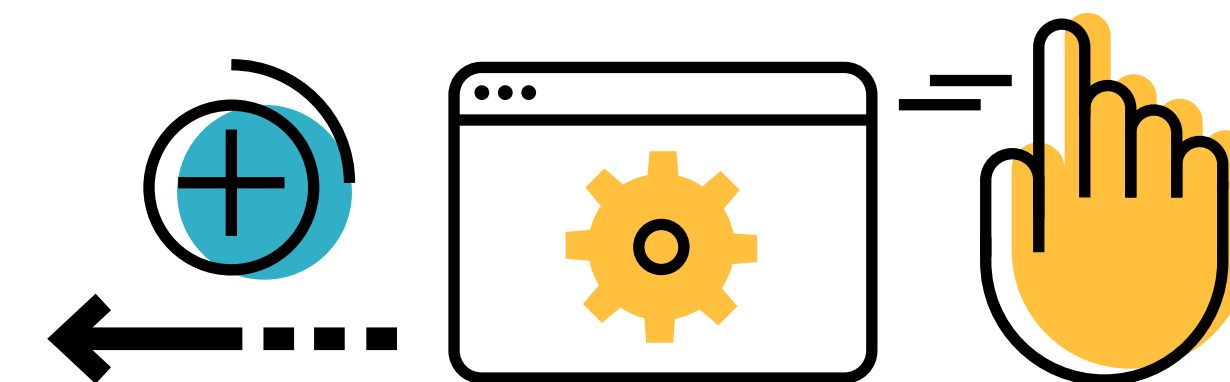
- rozmowa telefoniczna z kontrahentem,
- pismem wezwanie do zapłaty (w treści wezwania wskazujemy kwotę należności, numery faktur, numer rachunku bankowego oraz termin zapłaty).

Skuteczne argumenty do zastosowania w rozmowie z dłużnikiem:

- utrata limitów kredytowych z uwagi na ubezpieczenie należności,
- możliwość skierowania sprawy do agencji windykacyjnej lub kancelarii prawnej,
- możliwość skierowania sprawy na drogę sądową,
- zagrożenie obciążeniem kosztami postępowania,
- złożenie wniosku do sądu o ogłoszenie upadłości dłużnika.

Inne czynności windykacji polubownej

- **ugoda pozasądowa (mediacyjna)**, którą można zawrzeć na każdym etapie postępowania windykacyjnego; nawet jeśli postępowanie polubowne zakończy się niepowodzeniem, warto zawrzeć ugodę, gdyż jest to rozwiązanie tańsze i bardziej efektywne niż postępowanie sądowe;
- obciążenie kosztami windykacyjnymi, może zmobilizować dłużnika do spłaty zadłużenia;
- przystąpienie do długu.

UWAGA: przeprowadzenie wizyty terenowej jest możliwe tylko w szczególnych przypadkach. M.in. konieczne jest posiadanie pisemnego upoważnienia wierzyciela.

Sposoby zapłaty:

- przelew bankowy,
- gotówka (bezpośrednia wpłata u wierzyciela).

Odsetki za zwłokę

Wysokość odsetek może być określona w treści umowy. Jednak w większości przypadków na drodze polubownej wierzyciele odstępują od naliczania odsetek. Wierzyciele oprócz odsetek mogą żądać zapłaty stałej kwoty 20.000,00 RSD (170,00 EUR) oraz dochodzić zwrotu kosztów odzyskania zaciągniętego długu.

Stopa procentowa za zwłokę od kwoty zadłużenia w EUR będzie ustalana corocznie na poziomie podstawowej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego dla głównych operacji refinansowania, powiększonej o osiem punktów procentowych. Aktualna bazowa stopa procentowa wynosi 6,5%.

Weryfikacji wartości można dokonać na stronie internetowej

[Narodowego Banku Serbii](#)

Termin przedawnienia roszczeń o zapłatę

Ustawa o zobowiązaniach przewiduje ogólny termin przedawnienia wynoszący 10 lat. Szczególny termin przedawnienia roszczeń wynikających z umów zawartych pomiędzy osobami prawnymi wynosi trzy lata. Przepisy nie przewidują możliwości zmiany tego terminu przez strony. Po upływie terminu przedawnienia wierzyciel nadal ma możliwość złożenia pozwu. Jednak jeżeli dłużnik podniesie zarzut przedawnienia, sąd oddali roszczenie dochodzone pozwem.

Bieg przedawnienia może zostać przerwany w przypadku pisemnego uznania długu przez dłużnika, a także podjęcia działań pośrednich, do których zalicza się częściową spłatę długu, zapłatę odsetek lub ustanowienie zabezpieczenia.

Zarówno Republika Serbii, jak i Rzeczpospolita Polska są stronami Konwencji Narodów Zjednoczonych o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów z 1974 r. W przypadku, gdy wierzyciel zagraniczny jest zarejestrowany w kraju będącym również stroną tej konwencji, termin przedawnienia roszczeń wynosi cztery lata.

Postępowanie sądowe

Rozstrzygnięcia sporów między stronami serbskimi i zagranicznymi

Międzynarodowy arbitraż handlowy jest popularną metodą rozwiązywania sporów handlowych. W Serbii jest preferowaną alternatywą dla sądów państwowych, w których postępowanie jest powolne i mogą minąć lata do wydania ostatecznego wyroku.

System arbitrażowy został wzmocniony, gdy w 2006 r. rząd uchwalił nową serbską ustawę arbitrażową. Nowoczesne prawo przyjęte zostało w ramach szerszej reformy w celu uczynienia Serbii bardziej przyjazną dla zagranicznych kontrahentów.

Od 1981 r. Serbia jest stroną Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych (tzw. Konwencja nowojorska).

Istnieją dwie główne stałe instytucje arbitrażowe, którymi są Sąd Arbitrażowy ds. Handlu Zagranicznego, utworzony jako część Serbskiej Izby Przemysłowo-Handlowej w 1947 r., i niedawno ustanowiony Belgrad Arbitration Center.

Orzeczenie musi spełniać następujące wymogi formalne:

- być wydane na piśmie,
- być podpisane przez wszystkich arbitrów,
- zawierać datę i miejsce wydania,
- mieć wstęp, sentencję oraz decyzję w sprawie kosztów i uzasadnienie.

Uznanie i wykonanie orzeczenia sądu zagranicznego jest możliwe na zasadzie wzajemności lub na podstawie umowy bilateralnej pomiędzy Polską a Serbią.

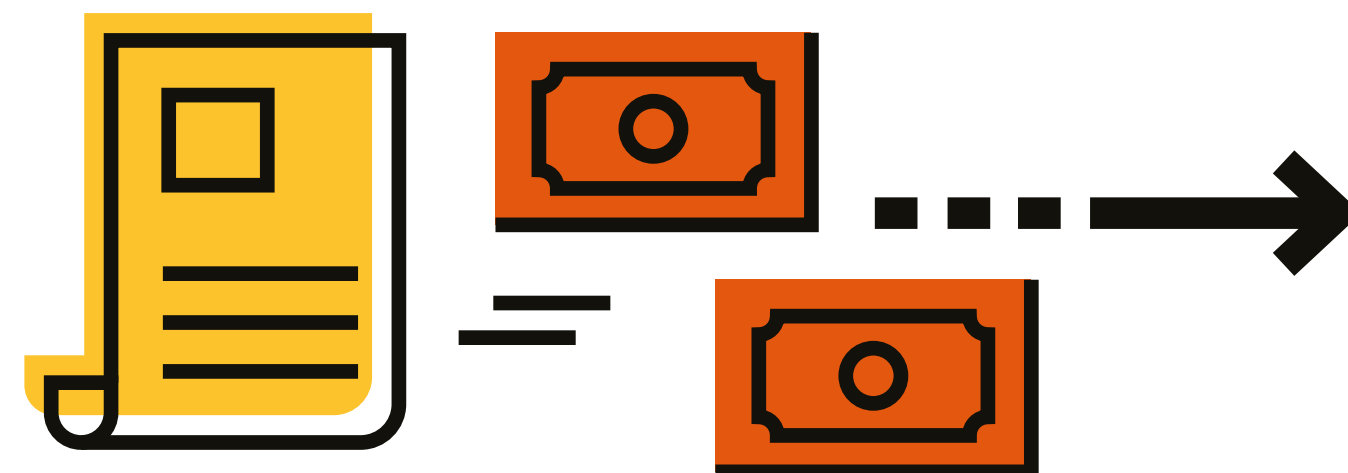
Serbia ma niewiele istotnych umów dwustronnych z obcymi państwami. Jednak istnieje rozwinięta praktyka sądowa w zakresie uznawania i wykonywania orzeczeń sądów obcych opartych na zasadzie wzajemności.

Rodzaje postępowań sądowych i związane z nimi koszty

W zależności od kwoty długu istnieje kilka sposobów dochodzenia należności na drodze prawnej:

- postępowanie w sprawie drobnych roszczeń o wartości do 3.000,00 EUR według średniego kursu Narodowego Banku Serbii z dnia wniesienia pozwu,
- postępowanie nakazowe w przypadku roszczeń bezspornych,
- zwykła procedura prawna.

Opłata sądowa różni się w zależności od kwoty roszczenia. Składa się ona ze stałej opłaty powiększonej o procent wartości przedmiotu sporu. Przykładowo opłata sądowa za roszczenie o wartości od 1.000.000,00 do 10.000.000,00 RSD będzie składać się z opłaty stałej w wysokości 54.600,00 RSD plus 1% wartości przedmiotu sporu.

Koszty postępowania sądowego uzależnione są od kwoty roszczenia oraz zawiłości sprawy.

Należy uwzględnić również koszty:

- tłumaczeń dokumentów, pełnomocnictw oraz apostille,
- zastępstwa procesowego (ustalane indywidualnie),
- prowizji agencji (jeżeli to agencja prowadzi sprawę),
- prawne związane ze złożeniem pozwu,
- opinii biegłych sądowych.

Postępowanie egzekucyjne

W przypadku odmowy dobrowolnego wykonania orzeczenia sądu przez dłużnika wierzyciel ma prawo wystąpić z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

W ramach postępowania egzekucyjnego mogą zostać wykonane następujące czynności:

- zajęcie środków z rachunku bankowego,
- zajęcie majątku ruchomego i nieruchomości dłużnika z późniejszą jego sprzedażą,
- przeniesienie praw majątkowych do nieruchomości na wierzyciela oraz egzekucja z wierzytelności dłużnika.

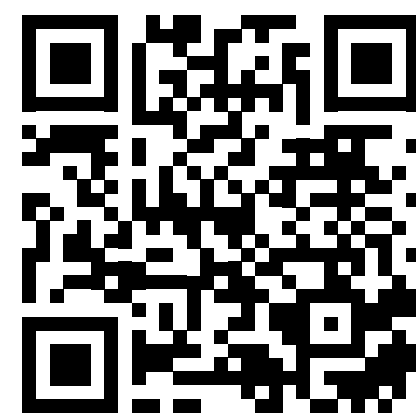

Jeżeli postępowanie egzekucyjne nie przyniosło pozytywnego rezultatu, a wierzyciel nie był w stanie zaspokoić swoich roszczeń pieniężnych w żaden sposób metodą przymusowej windykacji, dłużnik nabywa oznaki trwałej niewypłacalności, a wierzyciel ma prawo złożyć wniosek o wszczęcie postępowania upadłościowego. Bezskuteczna egzekucja powoduje, że wierzyciel może pociągnąć do odpowiedzialności wspólników spółki dłużnika, którzy odpowiadają za zobowiązania dłużnika jako dłużnicy solidarni na mocy przepisów serbskiej ustawy o spółkach handlowych, jeżeli występują przewidziane prawem przesłanki.

Postępowanie upadłościowe i restrukturyzacyjne

Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne są regulowane przez prawo upadłościowe i ustawę restrukturyzacji finansowej. Wszystkie postępowania egzekucyjne, a także sądowe zostają wstrzymane w momencie otwarcia postępowania.

Upadłości można monitorować za pośrednictwem portalu Serbskiej Administracji Nadzoru Upadłościowego. [Tutaj](#) można znaleźć podstawowe informacje na temat procedur upadłościowych spółek.

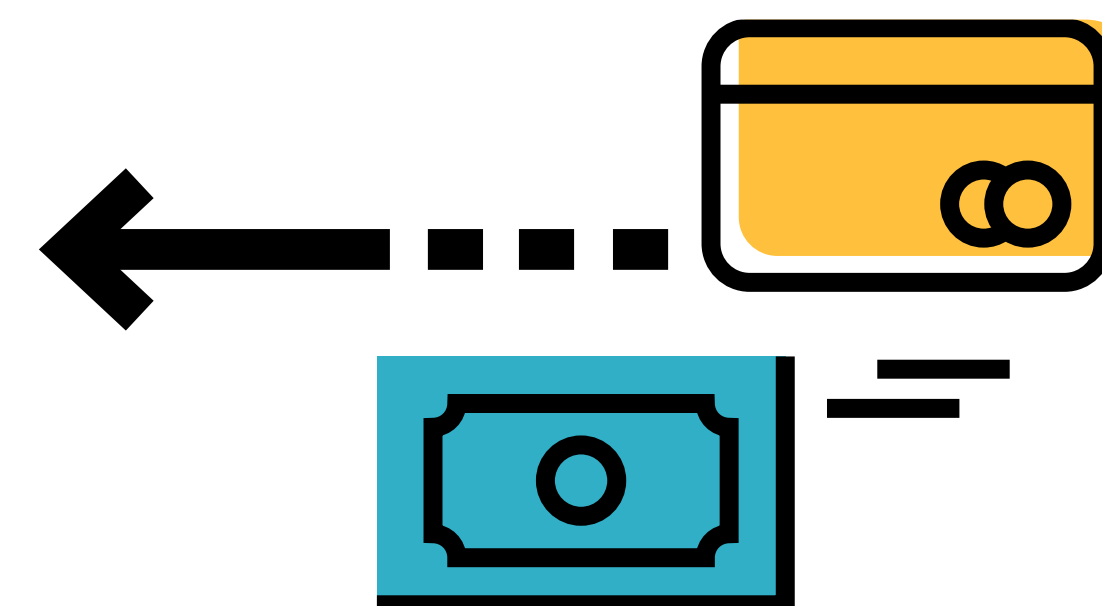

Głównymi uczestnikami postępowania upadłościowego są:

- właściwy sąd,
- syndyk,
- zgromadzenie wierzycieli,
- rada wierzycieli,
- indywidualni wierzyciele.

Postępowanie upadłościowe może zostać wszczęte przez:

- wierzycieli,
- samego dłużnika lub
- syndyka masy upadłości.

Zgodnie z ustawą o postępowaniu upadłościowym dzieli się ono na dwa etapy - wstępne i główne postępowanie upadłościowe.

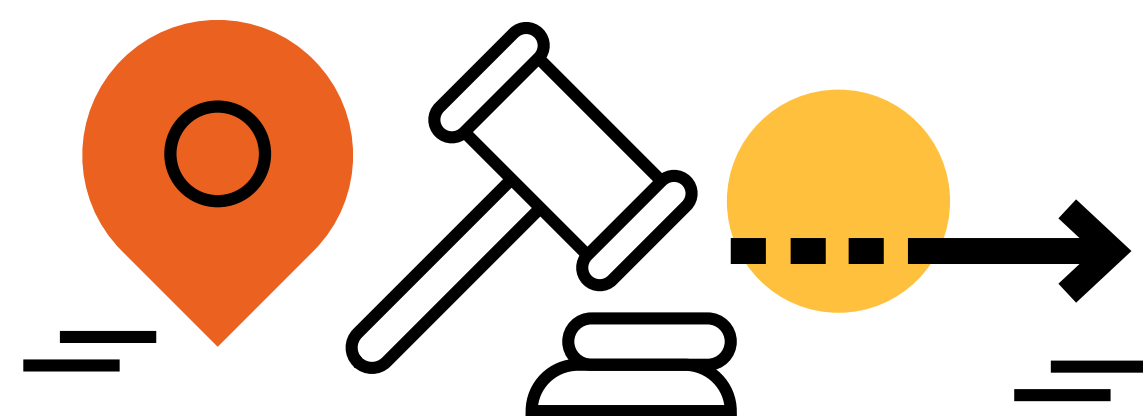
Statystycznie średnie zaspokojenie z tytułu niewypłacalności wierzycielom niezabezpieczonym wynosi od 5% do 10%.

Należy jednak zauważyć, że dość często środki nie zostaną wypłacone ze względu na brak aktywów. Wynika to z faktu, że w niektórych postępowaniach upadłościowych wszystkie dostępne zasoby w masie upadłości są potrzebne na pokrycie opłat sądowych i wierzytelności uprzywilejowanych/zabezpieczonych.

Nie ma ostatecznego terminu zakończenia postępowania upadłościowego. Ustawa o upadłości ustanawia jednak zasadę pilności, co oznacza, że przestoje i przerwy są zabronione.

Postępowanie restrukturyzacyjne może zostać wszczęte przez:

- syndyka masy upadłości,
- wierzyciela zabezpieczonego,
- osoby fizyczne/podmioty, które posiadają co najmniej 30% kapitału,
- a także przez dłużnika

Postępowanie restrukturyzacyjne standardowo obejmuje następujące kroki:

- propozycja planu restrukturyzacyjnego - może zostać złożona przez samego dłużnika, współników posiadających ponad 30% udziałów lub wierzyciela;
- głosowanie nad proponowanym planem restrukturyzacyjnym na rozprawie przed właściwym sądem (która odbywa się w terminie 60-90 dni od dnia złożenia wniosku o plan restrukturyzacyjny) - prawo głosu mają wszyscy wierzyciele;
- wydanie przez sąd postanowienia o zatwierdzeniu przyjęcia planu restrukturyzacyjnego (jeżeli plan restrukturyzacyjny został przyjęty przez wszystkie grupy wierzycieli) lub postanowienie stwierdzające, że plan restrukturyzacyjny nie został przyjęty.

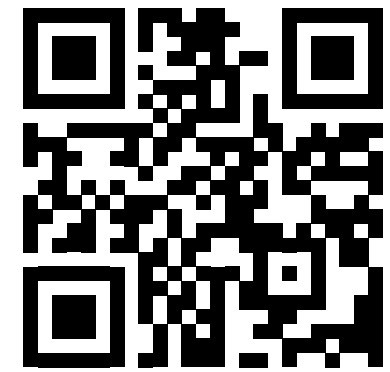
Ważne

Syndyk nie może dokonywać płatności poza Serbią, a zagraniczny wierzyciel powinien albo otworzyć konto bankowe w Serbii (co jest zadaniem dość skomplikowanym nawet dla europejskiej firmy), albo płatność może być otrzymana przez adwokata, a następnie pieniądze mogą zostać przesłane do zagranicznego wierzyciela.

Niniejszy przewodnik odzwierciedla stan z sierpnia 2024 r. i ma wyłącznie charakter informacyjny oraz poglądowy, jak również ani w całości, ani w części nie stanowi oferty w rozumieniu art. 66 Kodeksu Cywilnego, źródła prawa, wykładni przepisów prawa oraz umowy ubezpieczenia - ani w całości, ani w części, nie stanowi rekomendacji, porady ani opinii prawnej czy podatkowej.

Wykorzystanie treści zamieszczonych w niniejszym przewodniku odbywa się na wyłączną odpowiedzialność odbiorcy. Nie gwarantujemy aktualności, kompletności, dokładności oraz poprawności prezentowanych w przewodniku informacji i nie ponosimy odpowiedzialności za jakiegokolwiek decyzje, skutki tych decyzji oraz szkody lub straty powstałe lub mogące powstać w wyniku wykorzystania informacji zamieszczonych w niniejszym przewodniku.

 KUKE
Grupa PFR

00-025 Warszawa, ul. Krucza 50

Tel. 22 108 99 70 lub 801 060 106

E-mail: kontakt@kuke.com.pl

KUKE S.A. nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania informacji zawartych w niniejszym materiale oraz za możliwe konsekwencje jakichkolwiek działań podjętych w oparciu o informacje zamieszczone w przewodniku.

